

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL YAŞAMA KATILIM BOYUTLARININ İNCELENMESİ: MARDİN ÖRNEĞİ¹

Mehmet Celal GÜLTEKİN²

Atıf/©: Gültekin, Mehmet Celal (2017). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yaşama Katılım Boyutlarının İncelenmesi: Mardin Örneği, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 10, Sayı 2, Aralık 2017, ss.1559-1580

Özet: Demokrasiye ilişkin güncel tartışmalardan biri de “vatandaşlık ve katılım” ilişkisidir. Bu kavramların ilişkisi üzerine yapılan tartışmaların temel nedeni ise demokrasinin vatandaşların sürekli ve aktif katılımına dayanan bir sistem olmasıdır. Vatandaşlar kamusal yaşamı ilgilendiren kararlara dâhil olur ve karar mercündeki kişileri etkileyerek karar verme sürecinin içerisinde yer alırlar. Bu sayede siyasal yaşama katılımın bir boyutunu da gerçekleştirmiş olurlar. Üniversite dönemi de bireyin sosyal olgunluğa erişme, toplumsal değerlere uyum sağlama ve bağımsız bir birey olma dönemi olarak adlandırılabilir.

Bu çalışma Mardin Artuklu Üniversitesinin farklı akademik bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin siyasal yaşama katılım boyutları ile ilgili elde edilen bulguları içermektedir. Bu bulgulara ulaşma amacıyla ilgili literatürden de faydalanılarak bir ölçek geliştirilmiş ve bu ölçek rassal olarak seçilen örnekleme uygulanmıştır. Araştırmada bireylerin siyasal yaşama katılım boyutlarının yaş, cinsiyet, gelir durumu, kent ya da kırdaki yaşama durumu, sivil toplum kuruluşlarına üyelik, gibi faktörlerle ilişkisi ve siyasal yaşama katılım boyutları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Yaşam, Siyasal Katılım, Üniversite Öğrencileri, Demokrasi.

¹ Bu çalışma 24-26 Mayıs 2017 tarihinde Muş Alparslan Üniversitesinde düzenlenen Uluslararası 15 Temmuz Darbeler ve Türkiye Sempozyumunda sunulan sözel bildiriden üretilmiştir.

Makale Geliş Tarihi: 15.03.2017/ Makale Kabul Tarihi: 07.11.2017

² Öğr. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi, e-posta: mehmetcelal@outlook.com

Examination of the University Students' Dimensions of Participation in Political Life: Mardin Sample

Citation/©: Gültekin, Mehmet Celal (2017). Examination of the University Students' Dimensions of Participation in Political Life: Mardin Sample, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 10, Issue 2, December 2017, pp. 1559-1580

Abstract: *One of the current debates about democracy is "citizenship and participation". The main reason for the debate on the relation of these concepts is that democracy is a system based on the continuous and active participation of the citizens. Citizens are involved in decisions that concern public life and are involved in the decision-making process by influencing people in the decision-making process. In this way, they also realize a dimension of participation in political life. The university period can also be called as the period when the individual reaches social maturity, adapts to social values and becomes an independent individual.*

This study includes the findings obtained regarding the dimensions of participation in political life of the students who are educated in different academic departments of Mardin Artuklu University. In order to reach these findings, a scale was developed by taking advantage of the related literature and this scale was randomly selected. In the study, the dimensions of participation of individuals in political life will be examined in terms of factors such as age, gender, income situation, urban or rural living status, membership to non-governmental organizations.

Keywords: *Political Life, Political Participation, University Students, Democracy.*

I. GİRİŞ

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) "İstatistiklerle Gençlik 2015" araştırmasına göre Türkiye'de geçen yıl itibariyle yaklaşık 13 milyon genç (15-24 yaş arası) bulunmaktadır. Bu rakam toplam nüfusun %16.4'üne denk gelmektedir (Tüik,2015). Yükseköğretim kurumu verilerine göre ise her yıl ortalama 800 bin kişi de devlet ve vakıf üniversitelerine kayıt yaptırmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında okuyan toplam öğrenci sayısı da 6 milyon civarındadır. Bu rakam genç nüfusun %50 sine denk gelmektedir. Bunların yaklaşık 900 bin'i 30 yaş üzerindedir. 30 yaş altı üniversiteli sayısı ise 5 milyon civarındadır (Yök,2016).

Sadece bu veriler bile Üniversite gençliğinin siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan mutlaka dikkate alınması gereken bir kesim olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Çünkü çocukluktan yetişkinliğe geçme dönemi olan bu dönemde birey kendi kimliğini bulma, toplumun evrensel değerlerini benimseme ve uyum sağlama, sosyal olgunluğa erişme durumundadır. Sosyal olgunluğa erişme durumunun önemli bir boyutu olan bağımsız

davranış kazanma durumu bu dönemde ortaya çıkmaktadır. Birey bu dönemde otonom hale gelmekte, kendi kendini yönetebilmekte, toplumun evrensel değerlerine ve kişisel niteliklerine uygun bağımsız kararalar almaktadır. Özellikle üniversite döneminde ailelerinin bireyler üzerindeki etkisi azalır ve bireyler sahip oldukları değerler sisteminin etkisiyle davranışlarını yönlendirir. Fakat ülkemizde gençler özellikle kamusal yaşama yönelik kararlara dâhil olma ve bu kararları etkileme sürecinde toplumun en az sesi duyulan kesimlerinden birini oluşturmaktadır. Farklı ülkelerde yapılan araştırmalar da göstermektedir ki gençlerin siyasete ve siyasal yaşama katılım düzeyleri azalmaktadır. Ülkemizde ise apolitik gençlik kavramı 1980 sonrası dönemin bir ürünüdür. Bu dönemden sonra siyasal yaşamdan arındırılmış popülist ve tüketen gençlik oluşturma çabaları hız kazanmıştır.

Kamusal yaşama katılma ve kamusal yaşamı ilgilendiren konularda karar alma mekanizmalarını etkileme süreci siyasal katılma olarak tanımlanmaktadır. Siyasal yaşama katılım düzeyleri hakkında Milbrath (1977:18-21) en zor olandan en kolay eylemlere doğru siyasal katılım düzeyi hiyerarşisi ortaya koymakta ve gladyatör eylemler, geçiş eylemleri ve izleyici eylemleri olarak üçlü bir sınıflandırma yapılmaktadır. Bu eylemlerin detayları tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1: Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi (Akıncı,2014:40-41)

- Kamusal bir görev ya da bir siyasal parti içinde görev almak
- Bir görev için aday olmak.
- Siyasal amaçlı para temin etmek
- Önemli bir parti toplantısına katılma. Aday belirleme toplantısı, Strateji toplantısı.
- Siyasal bir partide aktif bir üye olmak
- Zamanı siyasal bir kampanya da sarf etmek
- Bir mitinge ya da toplantıya katılma.
- Bir parti ya da odaya para yardımda bulunmak
- Kamu görevlileri veya siyasal parti lideriyle temasta bulunmak
- Bir parti ya da aday rozeti taşımak, arabasına bunu yapıştırmak

- Bir kişiyi belirli bir yönde oy vermesini sağlamak için iknaya çalıştırmak.
- Bir siyasal tartışma başlatmak.
- Oymaya katılmak.
- Kendini siyasal dürtülere (uyarılar) karşı açık tutmak
- Hareketsiz – Kayıtsızlar (Apechetics)

Samuel Barnes ve Max Kease'in siyasal katılım "olağan siyasal katılım" ve "olağandışı siyasal katılım" şeklinde sınıflandırmışlardır. Olağan siyasal katılımı seçim süreciyle siyasal rejimin koymuş olduğu kural ve normlara uygun yapılan eylemler olarak; olağandışı siyasal katılımı ise siyasal norm ve kurallara karşı çıkmak amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlamaktadır (Barnes & Kease, Aktaran; Kalaycıoğlu, 1984:204-205). Erdoğan (2003:8)'da çalışmasında siyasal katılımı tanımlarken "konvansiyonel siyasal katılım" ve "konvansiyonel olmayan siyasal katılım" olarak ikili sınıflandırma yapmaktadır. Konvansiyonel siyasal katılım 19.yüzyıldan itibaren var olmaya başlayan oy verme, siyasi partiler içerisinde faaliyet gösterme ya da partilerin kampanyalarında görev alma türü faaliyetlerdir. Bu siyasal katılım türü elitler tarafından yönlendirilen hiyerarşik yapılar içerisinde şekillenmiştir. Burada vatandaşa daha pasif bir rol atfedilmiştir. Konvansiyonel olmayan siyasal katılım ise; siyasetin geleneksel tanımına aykırı eylemler olan yasadışı grevler, protesto yürüyüşleri, işgaller ve boykotlardır. Bu siyasal katılım türü konvansiyonel siyasal katılım türünün aksine "elitlere meydan okuyucu" eylemler olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan,2003:8).

Siyasal katılıma atfedilen önemin özellikle 90'lı yıllardan itibaren giderek arttığı görülmektedir. Siyasal katılımın artırılması için katılım kanallarının çeşitlendirilmesi ile beraber siyasal katılım grupları arasındaki farkların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Çünkü bazı gruplar diğerlerine göre dezavantajlı grup olarak kabul edilmektedir. Gençler de BM tarafından sosyal içerme kapsamında dezavantajlı grup olarak kabul edilmektedir. Sosyal içerme, yoksulluk, eğitim, din, dil, ırk gibi unsurlar nedeniyle katılım sağlamakta güçlük çeken kişilerin toplumsal yaşamda yer almalarının sağlanması anlamında kullanılmaktadır. Gençler de bu gruplar içerisinde değerlendirilmektedir. Gençlerin bu gruplar içerisinde değerlendirilmesinde toplumdaki genç algısı, gençlerin toplumun diğer kesiminden farklılaşan ihtiyaçları ile yerel, ulusal ve uluslararası konularda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ya da siyasal yaşama katılma konusuna tereddüt ettikleri

gerekçe gösterilmektedir. Ancak artan teknolojik imkânlar ile birlikte bilgi edinme, haberleşme ve örgütlenme olanakları artmakta ve bu durumun gençlerin siyasal yaşama katılım düzeylerine de etki ettiği görülmektedir. Özellikle üniversite gibi özgür düşünceye ve düşünce çeşitliliğine önem veren kurumlardaki üniversite öğrencilerinin siyasal yaşama katılım düzeylerindeki farklılaşma önemlidir. Çünkü üniversiteler bireylerde siyasal bilgiyi ve kültürü aktarıcı ve bu yolla toplumu dönüştürücü bir rol üstlenmektedir. Aynı zamanda üniversite öğrencileri gelecekte devletin çeşitli idari ve siyasi kademelerinde yer alarak sosyal, ekonomik ve siyasal politikaların belirlenmesinde önemli roller üstlenecek bireylerdir. Bu nedenle gençlerin siyasal yaşama daha yüksek düzeyde katılımını sağlayıcı düzenlemelerin yapılması, siyasal yaşama katılım yollarının çeşitlendirilmesi ve farkındalık düzeylerinin artırılmasına yönelik yeni programların uygulanması son derece önemlidir.

Bu çalışma üniversite gençliğinin siyaset algısını ve siyasal yaşama katılım düzeylerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın ayrıca apolitik olarak tanımlanan üniversite gençliğinin siyasal yaşama katılım düzeylerini tespit etmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

II. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu çalışmada Mardin Artuklu Üniversitesi Yabancı Diller hazırlık sınıfında okuyan üniversite öğrencilerinin siyasal yaşama katılım düzeyleri incelenmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde sorduğumuz sorulara karşılık aldığımız cevaplar bize üniversite öğrencilerinin Siyasal Kariyer eğilimleri ve siyasal yaşama katılım düzeyleri hakkında bilgi vereceği düşünülmektedir. Çalışmamızda, üniversite öğrencilerin siyasal kariyer eğilimleri ve siyasal yaşama katılım düzeylerinin cinsiyetlerine, yaşlarına, sosyo-ekonomik yapılarına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmektedir.

III. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Genç jenerasyonu bir toplumun geleceğini şekillendiren ve o toplumun geleceğinde rol oynayan önemli bir unsurdur. Özellikle bizim gibi demokrasisi sürekli kesintiye uğramış ülkelerde 1980 darbesi sonrasında milyonlarca kişinin gözaltına alınması, binlerce kişinin tutuklanması ve cezaevlerinde türlü işkencelere maruz kalması ile birlikte onlarca idam kararı toplumun geneli üzerinde olumsuz etki bıraktığı gibi bir ülkede sosyo-kültürel açıdan mutlaka dikkate alınması gereken üniversite gençliğini de

etkilemiştir. Diğer taraftan 15 Temmuz darbe girişiminde genç, yaşlı her kesimden insanın sokaklara dökülüp tankların önüne geçmesi halkın darbeler karşısındaki net duruşunun ifadesidir. Bu çalışmada 1980'den sonra apolitikleşmeye başlayan üniversite gençliğinin 15 Temmuz darbe girişiminde gösterdiği tutum ile beraber siyasal kariyer eğilimleri ve siyasal yaşama katılım düzeylerindeki farklılaşma incelenecektir. Çalışmanın özellikle geleceğin siyasi ve idari kadrolarının adayları üniversite gençliğinin algısını ölçmeye çalışması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

IV. METODOLOJİ

A. Araştırmanın Türü ve Yöntemi

Bu çalışma Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin siyasal yaşama katılım düzeyleri konusundaki mevcut durumunu ortaya koyan araştırma makalesi niteliği taşımaktadır. Çalışma niceliksel yöntemle hazırlanmış ve yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri sayısal hesaplamaları kapsayan veya özellikler arasındaki ilişkileri keşfeden, tanımlayan ve özetleyen bir araştırma yöntemidir. Anket formu hazırlanmadan önce ise konu ile ilgili olarak literatür taraması yapılmış siyasal yaşama katılım özelliklerini temsil eden değişkenleri ortaya koyacak ifadeler ankette dahil edilmiştir.

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi antropoloji, Felsefe, Sanat Tarihi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler ile İktisat ve Dış Ticaret bölümlerinde İngilizce hazırlık eğitimi gören 130 92 erkek toplam 222 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise basit tesadüfi örneklem yöntemi ile 113 kişi örnekleme dâhil edilmiştir. Sosyal bilimlerde, genellikle her gözenekte bulunacak ve evreni temsil edecek örneklem miktarının 300 ile 400 dolaylarında olmasının ideal, ancak 100'den az olmamasının yararlı bir uygulama olacağı söylenebilir (Karasar, 2009, 127). Basit tesadüfi örneklemede evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004:141).

C. Veri Toplama Aracı

Mardin Artuklu Üniversitesinde İngilizce hazırlık eğitimi gören öğrencilerin siyasal yaşama katılım düzeylerini tespit etmek amacıyla araştırmacılar ilgili literatürden de faydalanarak Emre ERDOĞAN'ın "Türk gençliği ve siyasal

katılım 1999-2003” adlı çalışmasında kullandığı anketi kullanmışlardır. Anket toplam 41 sorudan ve 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm ankete katılanların kişisel bilgilerinden oluşmakta ve ikinci bölüm ise siyasal yaşama katılım düzeylerini tespit etmeye dönük likert tipi ölçekli sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca anketin güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach’s Alpha değeri $\alpha = 0.754$ olarak bulunmuştur. Bu durum anketin güvenilir olduğunu göstermektedir.

D. Verilerin Çözülmesi

İstatistiksel analizler için araştırma sonucunda kayıt altına alınan tüm veriler Statistical Packet For Social Scieces (SPSS) 15.0 for Windows programına girilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin bir ön çalışma yapılmıştır. Hipotezler test edilirken verilerin, öncelikle belirtilen bu varsayımların karşılanıp karşılanmadığını incelenmiştir. Siyasal yaşama katılım düzeylerinin cinsiyet, eğitim durumu ve yaşa göre farklılık gösterilip gösterilmediğini test etmek amacıyla “t” testi yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin Siyasal yaşama katılım düzeylerine ilişkin sonuçları incelemek üzere frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır.

V. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulguların yorumlanmasında öncelikle ankete katılanların kişisel özelliklerine ilişkin değerlere yer verilecektir. Daha sonra da siyasal yaşama katılım düzeylerine ilişkin davranışların bu kişisel özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği incelenecektir.

A. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerinin Analizi

Tablo 2: Ankete Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet		
	Frekans	Yüzde
Erkek	41	%36
Kadın	72	%64
Toplam	113	%100

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımlarının frekans ve yüzdelere yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların %36’sı erkeklerden %64’ü de kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 3: Ankete Katılanların Yaşlarının Dağılımı

Yaşınız	Frekans	Yüzde
18	4	%4
19	32	%28
20	26	%23
21	24	%21
22	16	%14
23	5	%4
24	2	%2
27	1	%1
30	1	%1
35	1	%1
36	1	%1
Toplam	113	%100

Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı Tablo 3’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların en küçüğü 18 en büyüğü ise 35 yaşındadır. En yoğun yaş aralığı ise %72’lik dilim ile 19-21 yaş aralığıdır. 27-35 yaş aralığında ise 3 kişi bulunmaktadır.

Tablo 4: Ankete Katılanların Bölümlerine Göre Dağılımı

Bölümünüz	Frekans	Yüzde
Antropoloji	22	% 19
Felsefe	13	% 12
İktisat	31	% 27
Sanat Tarihi	18	% 16
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	16	% 14
Dış Ticaret	13	% 12
Toplam	113	% 100

Tablo 4’de katılımcıların eğitim gördükleri bölümlere göre dağılımlarının frekans ve yüzde dağılımları gösterilmiştir. Buna ankete katılanların çoğunluğu İktisat Bölümünde eğitim görmektedir. Diğer bölümlerin dağılımı ise şu şekildedir: Antropoloji %19, Sanat tarihi %16, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler %14 ve Dış Ticaret bölümünde eğitim görenlerin oranı ise %12 şeklindedir.

Tablo 5: Ankete Katılanların Ailelerinin Yaşadıkları Şehirlerin Bulunduğu Bölgelere Göre Dağılımı

Ailenizin en uzun yaşadığı şehir hangi bölgededir?		
	Frekans	Yüzde
İç Anadolu Bölgesi	2	% 2
Ege Bölgesi	2	% 2
Akdeniz Bölgesi	8	% 7
Doğu Anadolu Bölgesi	20	% 18
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	75	% 66
Marmara Bölgesi	6	% 5
Toplam	113	% 100

Literatürde siyasal katılımı ölçen benzer çalışmalarda bölgesel farklılıkların siyasal katılım üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Çarkoğlu (2001) yaptığı çalışmada Akdeniz bölgesinin bütün katılım boyutlarında daha etken olduğunu Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgelerinin ise her boyutta düşük katılım gösterdiğini belirtmiştir. Bu durumun geçerliliğine çalışmanın ilerleyen bölümlerinde değinilecektir. Katılımcıların ailelerinin en uzun yaşadıkları şehirlerin bulunduğu bölgelerin dağılımlarının frekans ve yüzdeleri Tablo 5’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların ailelerinin %66 gibi büyük çoğunluğu Güneydoğu Anadolu bölgesinde, %18’i doğu Anadolu bölgesinde, %7’si Akdeniz bölgesinde yaşamaktadır. Akdeniz ve İç Anadolu bölgesinde yaşayanların oranları da %2’dir.

Tablo 6: Ankete Katılanların Ailelerinin Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Köy	22	% 19
İlçe Merkezi	30	% 27
İl Merkezi	59	% 52
Yurt Dışı	2	% 2
Toplam	113	% 100

Kentlerin sunduğu eğitim olanakları ve ikincil grup faaliyetlerinden dolayı siyasal yaşama katılmayı hızlandıran bir kültürel çevre oluşturduğu bilinmektedir (Kalaycıoğlu,1983:23). Dolayısıyla katılımcıların yaşadıkları yerin kent ya da kır olmasının onların siyasal yaşama katılım düzeylerini etkilemesi beklenir. Tablo 6’da katılımcıların ailelerinin yaşadıkları yere göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Buna göre katılımcıların %52’si il merkezinde yaşamaktayken %27’si ilçe merkezinde yaşamaktadır. Yerleşim yeri olarak köyü belirtenlerin oranı ise %19’dur. Buradan katılımcıların büyük oranda il ve ya ilçe merkezlerinde yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 7: Ankete Katılanların Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Dağılımı

Mezun olduğunuz lise veya dengi okul türü nedir?		
	Frekans	Yüzde
Genel Lise	41	% 36
Anadolu Lisesi	36	% 32
Özel Lise	4	% 4
Fen lisesi	1	% 1
Meslek Lisesi	19	% 17
İmam Hatip Lisesi	10	% 9
Açık Öğretim Lisesi	2	% 2
Toplam	113	% 100

Tablo 7’de katılımcıların mezun oldukları lise türünün frekans ve yüzde dağılımına yer verilmiştir. Tabloya bakıldığında katılımcıların %36’sı genel lise,%32’si Anadolu lisesi,%17’si ise meslek lisesi mezunudur. MEB’in 2010 yılında kademeli olarak başlattığı tüm genel liselerin Anadolu Lisesi olarak değiştirilme çalışmaları ile 2014 yılında tüm genel liseler Anadolu lisesine dönüştürülmüştür. Bu durumda %32 olan Anadolu lisesi oranı içerisinde daha önce genel lise kapsamında olan bir lisenin olması muhtemeldir. Katılımcıların %9’u İmam Hatip Lisesi, %4’ü Özel Lise %2’si Açık Öğretim Lisesi ve %1’i de Fen Lisesi mezunudur.

Tablo 8: Ankete Katılanların Kendilerini Siyasal Açıdan Tanımlamalarına Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde
Dindar/muhafazakâr	30	% 27
Cumhuriyetçi/Kemalist	4	% 4
Milliyetçi	11	% 10
Sosyal Demokrat	29	% 26
Liberal	4	% 4
Sosyalist	25	%22
Diğer	10	% 9
Toplam	113	% 100

Katılımcıların siyasal açıdan kendilerini nasıl tanımladıklarına dair soruya verilen cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 8'de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların %27'si kendisini dindar/muhafazakâr olarak tanımlamaktadır. Kendisini sosyal demokrat olarak tanımlayanların oranı %26 sosyalist olarak tanımlayanların oranı ise %22'dir. Kendisini milliyetçi olarak tanımlayanların oranı %10'dur. Cumhuriyetçi/Kemalist ve liberal olarak tanımlayanların oranları da %4'tür. Bu oranlardan da görüleceği üzere katılımcıların büyük kısmı kendisini sosyal demokrat ve sosyalist olarak tanımlamaktadır.

Tablo 9: Ankete Katılanların Gazete ve Dergi Gibi Yayınlara Abone Olma Durumları

Gazete veya dergi gibi belirli zamanlarda çıkarılan herhangi bir yayına abone misiniz?		
	Frekans	Yüzde
Evet	8	% 7
Hayır	105	% 93
Toplam	113	% 100

Tablo 9’da katılımcıların gazete ve ya dergi gibi belirli dönemlerde çıkarılan yayınlara abone olma durumlarının frekans ve yüzdelerinin dağılımına yer verilmiştir. Buna göre katılımcıların %93 gibi çok büyük bir kesimi gazete veya dergi gibi herhangi bir yayına abone değildir. Herhangi bir yayına abone olanların oranı ise %7’dir.

Tablo 10: Ankete Katılanların Gazete ve ya Dergiye Abone Olma Durumlarının TV’de İzledikleri Programlara Göre Oranları

			Televizyonda ne tür programları izlemekten zevk alırsınız					
			Belgesel	Dini	Eğlence	Dizi	Haber	Diğer
Gazete Dergiye abone misiniz?	Evet	Frekans	3	1	1	0	2	1
		Yüzde	%38	%12	%12	%0	%25	%13
	Hayır	Frekans	15	4	31	24	17	14
		Yüzde	%14	%4	%30	%23	%16	%13
Toplam		Frekans	18	5	32	24	19	15

			Televizyonda ne tür programları izlemekten zevk alırsınız					
			Belgesel	Dini	Eğlence	Dizi	Haber	Diğer
Gazete Dergiye abone misiniz?	Evet	Frekans	3	1	1	0	2	1
		Yüzde	%38	%12	%12	%0	%25	%13
	Hayır	Frekans	15	4	31	24	17	14
		Yüzde	%14	%4	%30	%23	%16	%13
Toplam		Frekans	18	5	32	24	19	15
		Yüzde	%16	%4	%28	%21	%17	%13

Tablo 10'da katılımcıların gazete ve ya dergiye abone olma durumlarının izledikleri TV programına göre dağılımının frekans ve yüzdelerine yer verilmiştir. Tabloya göre katılımcıların %28'i eğlence/Şov programı izlemekten, %21'i dizi/film, %17'si haber/tartışma, %17'si belgesel ve %4'ü de dini programları izlemekten zevk aldığını belirtmiştir. Bu sonuçlarda katılımcıların genellikle eğlence/Şov programlarını izledikleri görülmektedir.

Katılımcılar içerisinde gazete ve ya dergi gibi yayınlara abone olanların %38'inin belgesel izlediği %25'inin de haber/tartışma programını izlediği görülmektedir. Burada ilginç olan sonuç ise dizi/film oranındadır. Katılımcılar içerisinde gazete veya dergi gibi yayınlara abone olup dizi/film izleyen hiç kimse bulunmamaktadır. Herhangi bir yayına abone olmayanların ise %30'u Eğlence/Şov programlarını %23'ünün de dizi/film izledikleri görülmektedir. Buradaki sonuçlardan hareketle gazete ve ya dergi gibi yayınlara abone olanların daha çok haber/tartışma ve belgesel izleyip dizi/film izlemedikleri herhangi bir yayına abone olmayanların da daha çok eğlence/Şov ve dizi/film izledikleri haber/tartışma programlarını daha az izledikleri sonucuna varılabilir.

B. Ankete Katılanların Kişisel Verilerinden Hareketle Siyasal Yaşama Katılım Eğilimlerinin Analizi

Tablo 11: Ankete Katılanların Siyasal Yaşama Katılım Eğilimlerine İlişkin Sayısal Veriler

		Evet (1)	Hayır, fırsat olmadı (2)	Hayır, yapmam ayı tercih ettim (3)	Ortalama $\bar{X}$
Oy Kullandınız mı?	Frekans	83	21	9	1,35
	Yüzde	%73	%19	%8	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarına Üye misiniz?	Frekans	6	50	57	2,45
	Yüzde	%5	%44	%50	
Bir Siyasi Partinin veya Adayın Seçim Kampanyasında Ev Tanıtımı Yaptınız mı?	Frekans	14	37	62	2,42
	Yüzde	%12	%33	%55	
Bir Siyasi Partinin ve ya Adayın Seçim Kampanyasında Tanıtım Broşürü Dağıttınız mı?	Frekans	12	38	63	2,45
	Yüzde	%11	%34	%56	
Bir Siyasi Partinin Lideri veya Üyeleriyle İlişkide Bulundunuz mu?	Frekans	19	31	63	2,38
	Yüzde	%17	%27	%56	
Bir Siyasi Partinin Aday Kampanyasına Para Yardımı Yaptınız mı?	Frekans	9	40	64	2,48
	Yüzde	%8	%35	%57	
Bir Siyasi Partinin Aday Kampanyası İçin Para Topladınız mı?	Frekans	10	39	64	2,47
	Yüzde	%9	%35	%57	
Bir Siyasi Partinin Düzenlemiş Olduğu Toplantı, Gösteri Gibi Etkinliklere Katıldınız mı?	Frekans	27	29	57	2,65
	Yüzde	%24	%26	%50	
Bir Siyasi Partinin Rozetini Taktınız mı? Ya da Bayrağını Eve veya Arabaya	Frekans	25	23	65	2,35
	Yüzde	%22	%20	%58	

Astınız mı?					
Toplumsal Bir Konu İçin Toplu Yürüyüş Eylemlerine Katıldınız mı?	Frekans	30	24	59	
	Yüzde	%27	%21	%52	2,25
İnternet Üzerinden Gerçekleştirilen Bir Protesto Eylemine Katıldınız mı?					
	Frekans	21	27	65	
	Yüzde	%19	%24	%58	2,38
Herhangi Bir Siyasi Partinin Yayınlarını İzler misiniz?					
	Frekans	47	19	47	
	Yüzde	%42	%17	%42	2
Siyasi Partiler Dışında Siyasetle İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarına Üye misiniz?					
	Frekans	11	35	67	
	Yüzde	%10	%31	%59	2,49
Lise veya Üniversitede Siyasi İçerikli Öğrenci Kulüplerine ve ya Derneklere Üye misiniz?					
	Frekans	7	35	71	
	Yüzde	%6	%31	%63	2,56
Toplumsal Konuda Herhangi Bir Boykot Eylemine Katıldınız mı?					
	Frekans	19	26	68	
	Yüzde	%17	%23	%60	2,43
15 Temmuzdan Sonra Düzenlenen Demokrasi Mitinglerine Katıldınız mı?					
	Frekans	22	22	69	
	Yüzde	%19	%19	%61	2,41
Yaşadığınız Şehirdeki Herhangi Bir Sorunla İlgili Yetkililere Dilekçe Verdiniz mi?					
	Frekans	22	32	59	
	Yüzde	%19	%28	%52	2,32
Kitle İletişim Araçlarında Siyasi Gelişmeleri Takip Eder misiniz?					
	Frekans	50	16	47	
	Yüzde	%44	%14	%42	1,97
Siyasetle İlgili Fikir Tartışmaları Yapar mısınız?					
	Frekans	48	16	49	
	Yüzde	%42	%14	%43	2

Tablo 11'de öğrencilere siyasal yaşama katılım düzeylerini tespit etmeye dönük yöneltilen sorulara verdikleri cevapların frekans, yüzde dağılımları ve

ortalamaları verilmiştir. Tablodaki verilere bakıldığında öğrencilerin siyasal yaşama katılıma yönelik tutumlarının ortalamalarının birbirinden uzak olmadığı görülmektedir. Tablodaki bilgilerden hareketle öğrencilerin siyasal yaşama katılım düzeyleri analiz edilecektir. Bu yapılırken Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi sınıflandırmadan hareketle öğrencilerin siyasal yaşama hangi düzeyde katıldıkları da açıklanacaktır.

Oy verme davranışı en kolay ve olağan siyasal katılım davranışlarından. Öğrencilerin oy verme davranışını büyük oranda gerçekleştirdiği gerçekleştirmeyenlerin %19'unun fırsat olmadı yanıtını verdikleri görülmektedir. Oy verme davranışına "fırsat olmadı" yanıtını veren öğrencilerde oy verme eğilimine dönük bir potansiyel olduğu fakat çeşitli gerekçelerle gerçekleşmediği şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun oy verme yaşı ile ilişkili olduğu söylenebilir. Türkiye'de seçme yaşı 18, üniversiteye başlama yaşı ise 17-18 yaşlarıdır. Dolayısıyla üniversiteye yeni başlayan öğrenciler ya hiç oy vermemiş ya da henüz ilk oylarını kullanacak duruma gelmiş olmaktadır. Bu durum da oy verme davranışını azaltmış olabilmektedir.

Bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif görev almak da olağan siyasal katılım türleri içerisinde değerlendirilebilecek siyasal katılım eylemidir. Öğrencilerin bu eylemi neredeyse yapmamayı tercih ettikleri görülmektedir ($\bar{X}=2,45$). Hayır, fırsatım olmadı diyenlerin oranı %44'tür. Öğrencilerin bir siyasi partinin veya adayın seçim kampanyasında ev ev tanıtım faaliyetinde bulunmamayı ($\bar{X}=2,42$), bir siyasi partinin ve ya adayın seçim kampanyasında tanıtım broşürü dağıtma faaliyetini yapmamayı tercih ettikleri ($\bar{X}=2,45$), bir siyasi partinin lideri veya üyeleriyle ilişkide bulunmamayı ($\bar{X}=2,38$) tercih ettikleri görülmektedir. Siyasi parti aday kampanyaları adaylara ciddi miktarda maliyet yüklemektedir. Adaylar bu maliyetleri kendi imkânlarıyla finanse ettikleri gibi seçmenleri tarafından ya doğrudan yapılan yardımlar ya da seçmelerin üçüncü şahıslardan temin ettikleri yardımlarla da finanse etmektedir. Milbrath'ın tablosundan hareketle seçmenler tarafından siyasi partinin aday kampanyası için para toplamanın doğrudan yardım yapma davranışından daha güçlü düzeyde siyasal katılıma gerektiren bir davranış olduğu söylenebilir. Çalışmada öğrencilerin bir siyasi partinin aday kampanyasına para yardımında bulunmamayı ($\bar{X}=2,48$) ve bir siyasi partinin aday kampanyası için para toplamayı tercih etmedikleri ($\bar{X}=2,47$) görülmektedir. Öğrencilerin bir siyasi

partinin aday kampanyasına para yardımında bulunmak ile para toplamak konusunda benzer davranışlar sergiledikleri görülmektedir.

Öğrencilerin %5'inin bir siyasi partinin gençlik kollarına üye olduğu, %12'sinin bir siyasi partinin veya adayın seçim kampanyasında ev ev tanıtım faaliyetinde bulunduğu, %11'inin bir siyasi partinin ve ya adayın seçim kampanyasında tanıtım broşürü dağıttığı, %17'sinin bir siyasi partinin lideri veya üyeleriyle ilişkide bulunduğu, %8'inin bir siyasi partinin aday kampanyasına para yardımında bulunduğu ve %9'unun da bir siyasi partinin aday kampanyasına para topladığı görülmektedir.

Siyasal partilere ait bayrak veya rozet taşımak olağan siyasal katılım türlerindedir. Bu katılım türü Milbrath'ın zor olmayan siyasal katılım olarak nitelendirdiği türlerindedir. Çalışmada öğrencilerin bir siyasi partinin rozetini takmayı ya da bayrağını eve ve ya arabaya asmayı tercih etmedikleri ($\bar{X}=2,35$) görülmektedir. Bu eylemi yapanların oranı ise %22'dir. Bu oran diğer konvansiyonel siyasal katılım türleriyle kıyaslandığında yüksek kabul edilebilir bir orandır.

Öğrencilerin siyasal partilerin yayınlarını izleme konusunda fırsat bulamadıkları ($\bar{X}=2,00$), siyasi partiler dışında siyasetle ilgili sivil toplum kuruluşlarına ise üye olamamayı tercih ettikleri ($\bar{X}=2,49$) görülmektedir. Öğrenciler içerisinde siyasal partilerin yayınlarını izleyenlerin oranı %42, siyasi partiler dışında siyasetle ilgili sivil toplum kuruluşlarına üye olanların oranı ise %10'dur. Siyasal partilere ait yayınları izlemek siyasi partiler dışında siyasetle ilgili sivil toplum kuruluşlarına üye olma davranışıyla kıyaslandığında daha zor bir siyasal katılma davranışı olarak sınıflandırılabilir. Her iki davranışı gerçekleştirenlerin oranlarına bakıldığında siyasi partiler dışında siyasetle ilgili sivil toplum kuruluşlarına üye olma davranışındaki sert düşüş görülmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin siyasal partilerin davranışlarını izlemelerine rağmen siyaset ile ilgili sivil toplum kuruluşlarına üye olmaktan kaçındıkları sonucuna ulaşılabilir. Benzer durum lise veya üniversitede siyasi içerikli öğrenci kulüplerine veya derneklere üye olma davranışında da görülmektedir. Öğrencilerin siyasi içerikli öğrenci kulüplerine veya derneklere üye olmayı tercih etmedikleri ($\bar{X}=2,56$) görülmektedir. Siyasi içerikli öğrenci kulüplerine veya derneklere üye olanların oranı ise %6'larda kalmaktadır.

Dilekçe vermek, siyasi tartışma yapmak ve kitle iletişim araçlarından siyasi gelişmeleri takip etmek diğer düşük siyasal katılım türleri olarak

sıralanabilir. Öğrencilerin bu katılım türlerini tercihlerini de yapmamayı tercih ettiği ya da fırsat bulamamaktan dolayı yapmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin; yaşadıkları şehirdeki herhangi bir sorunla ilgili yetkililere büyük oranda dilekçe vermemeyi tercih ettikleri ($\bar{X}=2,32$), siyasi gelişmeleri kitle iletişim araçlarında takip etmeyi ($\bar{X}=1,97$) ve siyasetle ilgili fikir tartışmalarına ($\bar{X}=2,00$) ise büyük oranda fırsat bulamadıkları görülmektedir. Bu durumda öğrencilerde bu konularda bir potansiyel olduğu ama herhangi bir sebepten dolayı bu eylemi yapamadıkları sonucuna varılabilir.

Buraya kadar olağan siyasal katılım davranışlarına dair değerlendirmelere yer verildi bu bölümde ise olağandışı siyasal katılım davranışlarına dair değerlendirmeler yapılacaktır.

Olağandışı siyasal katılım davranışları sıralanırken boykot, eylem, protesto, grev gibi davranışlar sıralanmıştı. Öğrencilerin Olağandışı siyasal katılım türlerine katılım ortalamalarının olağan siyasal katılım türlerine ortalamalarına oranla daha düşük düzeyde olduğu ama eyleme katılım oranlarının da bazı eylemlerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenciler içerisinde toplumsal bir konu için toplu yürüyüş eylemlerine herhangi bir sebeple katılmayanların oranı %76'dır. Katılanların oranı ise %27'dir. Bu oran siyasi partinin yayınlarını takip etme, internetten siyasi gelişmeleri takip etme ve siyasi tartışmalara katılma gibi izleyici eylemler olarak nitelendirilebilecek eylemler dışındaki tüm olağan eylem türlerine katılım oranından daha yüksektir. Bunun yanında sonuçları itibarıyla Türkiye geneli algıyı ölçen ve Emre Erdoğan tarafından 2003 yılında yayımlanan "Türk Gençliği ve siyasal Katılım 1999-2003" adlı çalışmasında bu oran Türkiye geneli 1999'da %12,8 2003'de ise %9,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla kıyaslandığında Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu eyleme hem 1999 hem de 2003 yılına göre daha çok katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir. Benzer sonuçlar hem internet üzerinden gerçekleştirilen protesto eylemine katılım oranı hem de toplumsal konudaki herhangi bir boykot eylemine katılım oranlarında da görülmektedir. Öğrencilerin genel olarak internet üzerinden gerçekleştirilen protesto eylemine ($\bar{X}=2,38$) ve toplumsal konudaki herhangi bir boykot eylemine ($\bar{X}=2,43$) katılım ortalamaları fırsat olmadı ile katılmamayı tercih ettim yönündedir. Bu eylemlere katılım oranları ise: İnternet üzerinden gerçekleştirilen protesto eyleminde %19 Toplumsal konudaki herhangi bir boykot eyleminde %17'dir. Erdoğan'ın çalışmasında

bu oranlar İnternet üzerinden gerçekleştirilen protesto eyleminde %4,3 Toplumsal konudaki herhangi bir boykot eyleminde ise %6,4'dir. Her iki oran da çalışmamızdaki oranlardan çok daha düşük seviyededir. Dolayısıyla bu oranlarla kıyaslandığında Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfı öğrencilerinin bu eylemlere hem 1999 hem de 2003 yıllarına göre daha çok katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Burada dikkat çeken bir diğer sonuç da tüm olağan dışı katılım eylemlerindeki “fırsat olmadı” yanıtlarındadır. Fırsat olmadı yanıtı öğrencinin o konuda bir potansiyel eğilimi olduğu ama bunu herhangi bir sebepten dolayı eyleme dönüştüremediği şeklinde yorumlanmıştı. Tüm olağan dışı katılım türlerindeki “fırsat olmadı” oranları Erdoğan’ın Türkiye geneli eğilimi ölçtüğü çalışmasındaki oranlardan daha düşük, eyleme katılım oranları ise daha yüksektir. Dolayısıyla Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfı öğrencilerinin olağandışı siyasal katılımında eğilimi eyleme dönüştürme daha etkin olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 12: Kadınlar İle Erkeklerin Siyasal Yaşama Katılım Düzeyleri Arasındaki Farkın T Testi Sonucu

	Cinsiyetiniz nedir?	N	Ortalama	Standart sapma	T testi	
					t	p
Siyasal Yaşama Katılım Düzeyleri	Erkek	41	2,13	0,486	2,369	0,020
	Kadın	72	2,37	0,540		

Kadınlar ile erkeklerin siyasal yaşama katılım düzeyleri arasında fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanması gerekmektedir. Bu test için gerekli varsayımlar değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediği ve varyansların homojen olup olmadığıdır. Bu iki varsayımın da karşılandığı görülmüş ve t testi uygulanmıştır. T testi

sonucunda $p=0,020$ bulunmuştur ($0,020 < 0,05$) olduğundan kadınlar ile erkeklerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Siyasal katılma düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmaların genelinde erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde siyasal katılım gösterdikleri yönündedir. T testi sonucunda elde edilen ortalamalardan tersi bir sonuç çıkmış ve kadınların erkeklerden daha yüksek düzeyde katılım gösterdikleri sonucuna varılmıştır.

VI. SONUÇ YERİNE

Araştırma bulgularına göre çalışmaya katılan öğrencilerin daha çok 19-21 yaş arası, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesi il merkezinde oturan, genel lise mezunu olup kendisini sosyal demokrat olarak tanımlayan, İktisat Bölümü öğrencisi bayanlardan oluştuğu söylenebilir. Öğrencilerin %93 gibi büyük çoğunluğunun gazete ve dergi gibi herhangi bir yayın organına abone olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinin büyük oranda il ve ilçe merkezinde ikamet ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin daha çok eğlence/Şov programı izlemekten zevk aldıkları görülmektedir. Öğrencilerin gazete veya dergi gibi yayınlara abone olma durumlarının izledikleri TV programlarına göre karşılaştırmalarına bakıldığında ise gazete veya dergi gibi yayınlara abone olanların daha çok belgesel ve haber/tartışma programı izledikleri gazete veya dergi gibi yayınlara abone olmayanların ise Eğlence/Şov programlarını izledikleri dizi/filmi ise hiç izlemedikleri görülmektedir.

Öğrencilerin siyasal yaşama katılma yönelik tutumlarına dair ortalamalarının da birbirinden uzak olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin olağan katılım türlerine dair tutumlarının “hayır fırsat olmadı” dan “hayır yapmamayı tercih ettim” e doğru yöneldikleri görülmektedir. Türkiye geneli daha önce yapılan benzer çalışma ile karşılaştırıldığında Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfı öğrencilerinin belli katılım türlerinde Türkiye ortalamasından daha yüksek düzeyde katılım gösterdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin en sık yapılan ve olağan katılım türü olan oy verme davranışını ise büyük oranda gerçekleştirdiği görülmektedir. Öğrencilerin Olağandışı siyasal katılım türlerine katılım ortalamalarının, olağan siyasal katılım türlerine ortalamalarına oranla daha düşük düzeyde olduğu ama eyleme katılım oranlarının da bazı eylemlerde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin tüm olağan dışı katılım türlerindeki “fırsat olmadı” oranları Erdoğan’ın Türkiye geneli eğilimi ölçtüğü çalışmasındaki oranlardan daha düşük, eyleme katılım oranları ise daha yüksektir. Dolayısıyla Mardin Artuklu Üniversitesi yabancı diller hazırlık sınıfı öğrencilerinin olağandışı siyasal katılımda eğilimi eyleme dönüştürme daha etkin olduğu sonucuna varılabilir. Siyasal yaşama katılım boyutları açısından karşılaştırıldığında kadınların erkeklere oranla daha yüksek bir eğilime sahip olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Selçuk, (2014), “Siyasal Katılım Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme”, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi,7, S. 33-45.
- ARIKAN, Rauf (2004), *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil Yayın.
- ÇARKOĞLU, A. (2001). “Türk gençliği ve siyasal katılım”. *Türk Gençliği ve Katılım, International Republican Institue*, İstanbul.
- ERDOĞAN, Emre, (2003), “Türk gençliği ve siyasal katılım: 1999-2003”. İstanbul: *Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı*, İstanbul.
- KALAYCIOĞLU, Ersin, (1983), “Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Üniversitesi. SBF Yayınları, İstanbul,
- KALAYCIOĞLU, Ersin, (1984), *Çağdaş Siyasal Bilim Teori Olgu ve Süreçler*, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- KARASAR, Niyazi (2009), *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- LESTER W. Milbrath, M. L. Goel, (1977) Political Participation ; How and Why Do People, Get Involved in Politics ?, Rand Mc Nally College Publishing Company, Chicago, p.p. 18-21.
- TÜİK, (2015), İstatistiklerle Gençlik 2015, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517>
- YÖK, (2016), 2016-2017 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, https://istatistik.yok.gov.tr/yuksekogretimIstatistikleri/2017/2017_T1.pdf